

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

OAHPPOPLÁNA

SÁMEGIELLA NJÁLMMÁLAŠ JA ČÁLALAŠ GIELLAN

10 oahppočuoggá

Sámi allaskuvlla dutkan- ja oahppostivra lea dohkkehan 17.4.2015 čoahkkimis 7/2015 áššis DOS 56/15. Dutkan- ja oahppostivra lea dohkkehan rievdadusaid 08.11.16, áššis 87/16, Public áššenr: 16/00588. Ođđa rievdadusat dohkkehuvvon loahpalaččat DOS-jodiheaddji mearrádnusnotáhtan 31.01.18, Public áššenr. 18/00040. Rievdaduvvon 20.12.2021 goahtejodiheaddji mearrádnusnotáhta bokte, Public áššenr. 21/00786-1.

1. OAHPPOOVTTADAGA NAMMA

Sámegillii: Sámegeiella njálmálaš ja čálalaš giellan
Dárogillii: Nordsamisk som muntlig og skriftlig språk
Engelasgillii: Spoken and written North Sámi

2. OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA

- **OAHPPOVTTADAGA KODA:** SAM 110
- **VIIDODAT:** 10 oahppočuoggá
- **OAHPU LÁGIDEAPMI:** Dábálaččat luohkkálatnjaoahpahussan Sámi allaskuvllas ja/dahje neahttadoarjjaoahpahussan

Sámegiealla njálmálaš ja čálalaš giellan lea juhkkuojuvvon guovtti oassái, main goabbáge oassi lea 5 oahppočuoggá:

- Davvisámegiela suopmanat
- Davvisámegiela čállin ja gielladikšun

3. OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA

Sámegiela ja sámi girjjálašvuoda bachelorprográmma.

4. SISABEASSANGÁIBÁDUSAT

Dábálaš sisabeassangáibádusat alitoahpahussii ja duođaštuvvon sámegiela máhttu. Dasa lassin studeanta galgá leat čađahan SAM 108 Davvisámi fonetihka, fonologijja ja čállinvugiid ja SAM 102 Davvisámegiela morfologijja ja cealkkaoahpa dahje vástideaddji oahpuid.

5. OAHPAHUSGIELLA

Oahpahusgiellan lea dábálaččat sámegiella. Dasa lassin studeanta berre bastit lohkat maid engelasgielat teavsttaid.

6. SISDOALLU

Oahpus leat guokte váldooasi. Nuppi oasis studeanta oazžu čielga gova davvisámegiela suopmanvariašuvnnas sihke oarjjil nuorttas ja siseatnamis mearragáddái ja oahpásmuvvá sámegielaide deatalaš erohusaide. Nuppi oasis fas studeanta oahpásmuvvá gielladikšuma vuodđoáššiide ja ulbmiliidda. Áššeteavsttaid guovddáš iešvuodát guorahallojuvvojit gielladikšuma oainnus. Váldogielaid váikkuhusa dáfus deattuhuvvojit skandinávalaš gielat.

7. OAHPPANJOKSOSAT

Studeanta dovdá

- suopmandutkama váldodoahpagiid
- davvisámegiela saji eará sámegielaidd searvvis
- váldoerohusaid sámegielaidd gaskka
- gielladikšuma vuodđoulbmiliid
- davvisámegiela gielladikšuma dábálemos hástalusaid
- áššeteavsttaid guovddáš iešvuodaid

Studeanta máhtá

- čilget váldoerohusaid davvisámegiela suopmaniid gaskka
- čilget ja árvoštallat davvisámegiela teavsttaid jietnadagaid ja sátnehámiid suopmandovdomearkkaid
- geavahit sámegiela áššeteavsttaid ovdanbuktimis
- ovdánahttit dihtomielaččat čállindáidduidis gielladikšuma perspektiivvas
- geavahit veahkkeneavvuid nugo sátnegirjiid, sátnelisttuid, giellaoahpaid ja eará veahkkeneavvuid sámegielaidd teavsttaid hábmemis

8. OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT

Oahppan dáhpáhuvvá logaldallamiid, joavkobargguid, hárjehusaid, semináraid ja bagadallamiid bokte.

9. GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII

Davvisámegiela čállin ja gielladikšun -oassái gullet guokte geatnegahttojuvvon barggu maid fágaoahpaheaddji galgá leat dohkkehan guokte vahkku ovdal eksámena.

10. EKSÁMEN

Eksámenis leat guokte oasi.

1. oasi: Studeanta transkribere sullii 2 minuvtta muhtun davvisámi suopmanis. Dat ii galgga leat studeantta iežas hállangiella. Studeanta oažžu báddejuvvon teavstta oahpaheaddjis. Transkripšuvdna galgá leat juogo fonehtalaš dahje fonologalaš hámis. Teaksta galgá maid čállojuvvot ja normaliserejuvvot dálá čállingiela vieruid mielde. Barggu nubbin oassin galgá leat 2–3-siidosaš čilgehus teavstta suopmandovdomearkkain. Eksámenbargu árvoštallojuvvu bustávvaárvosániiguin A–F.
2. oasi: Njealjediibmosaš čálalaš eksámen. Eksámen árvoštallojuvvu bustávvaárvosániiguin A–F.

Studeanta galgá ceavzit goappašiid osiin ovdalgo oažžu SAM 110 loahpalaš árvosáni. Goappašat osiin lea 50 % deaddu loahpalaš árvosáni mearrideamis. Árvosátni addujuvvu ECTS-vuogádaga mielde, mas A lea buoremus árvosátni ja F lea vuolimus árvosátni. Árvosátni F mearkkaša, ahte ii leat ceavzán.

11. LEA GO PRIVATISTTAIN VEJOLAŠ VÁLDIT DÁN FÁGA/FÁTTÁ?

Privatisttain ii leat vejolaš váldit dán oahpu, geahča muđui U/A lága § 3-8 (2).

12. KVALITEHTASIHKKARASTIN

Čjuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuodát/geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo studeantaárvvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.

13. LOHKANMEARRI

Davvisáme giela suopmanat

Eira, Inger Marie Gaup (2003): *Giella vákkis vággái*. Dieđut 2/2003. Guovdageaidnu, Sámi Instituhtta. S. 44–56. (12 s.)

Henriksen, Marit Breie (2002): Mearrasáme giella dutkanfáddán. – *Sámi dieđalaš áigečála* 1/2002. s. 79–86. (7 s.)

Jernsletten, Nils (2000): *Davvisámi suopmanat*. Romsa, Romssa Universitehta. S. 3–75 (72 s.)

Sammallahti, Pekka (1998): *The Saami Languages*. Kárášjohka, Davvi Girji. S. 1–20 (19 s.)

Sammallahti, Pekka (2019): *Láidehus sáme giela jietnadatoahpa dutkamii*. Giellagas-instituhta almmustahttinráidu 18. Oulu: Oulu universitehta. S. 1–83. (83 s.)

Lohkanmearrái gullet maiddái logaldallamat ja oahppomateriála (mángejuvvon suopmanteavsttat, oktiigeasut jnv.). Fágaoahpaheaddji dohkkehemiin sáhtta studeanta lonuhit artihkkaliid ja girjjiid sadjái vástideaddji artihkkaliid ja/dahje girjjiid.

Davvisáme giela čállin ja gielladikšun

Baal, Biret Anne Bals ja Rávdná Turi Henriksen (2014): Sáme giela tearbmabarggu vejolašvuodát ja hástalusat. – *Sámis* nr. 17–18. S. 26–29 (4 s.) <http://samifaga.org/samis/samis17-18/#26>

Helander, Nils Øivind (2016): *Ohppojuvvon ja sohppojuvvon giella. Gielladiđolašvuohhta, čálamáhttu ja guovttegielatvuohhta*. Dieđut 1/2016. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. S. 148–156 (9 s.) <https://sammas.brage.unit.no/sammas-xmlui/handle/11250/2473331>

Nickel, Klaus Peter ja Pekka Sammallahti (2011): *Nordsamisk grammatikk*. Karasjok, Davvi Girji. S. 7–222 (216 s.)

Magga, Ole Henrik: *Gielladikšun*. Mánnggus. Guovdageaidnu, Sámi allaskuvla

Magga, Tuomas (1998): Adnogo giellagáhtten? – Vesa Guttorm (doaim.): *Giellačállosat III* s. 68–75. Guovdageaidnu, Sámi instituhtta (8 s.)
<https://www.nb.no/nbsok/nb/5e0651bd6fa63b04fc71bb341c5f52ba?lang=no#67>

Riektačállinrávvagat. 2019. Sámediggi. (88 s.)
https://assets.ctfassets.net/kkxfrpcp7iyu/4XPh23kvxGNlrHXOwxjYis/f52d23ba34dbb6dcdffda132a06bd492/Riekta___llinr__vvagat_reviderejuvvon_2019.docx.pdf

Vuolab-Lohi, Káre (2007): “Máilmmi alladeamos olmmoš” – Sámegeiela giellagáhttema mánggalágan hástalusat. – Jussi Ylikoski ja Ante Aikio (doaim.): *Sámit, sánit, sátnehámit. Riepmočála Pekka Sammallahitii miessemánu 21. beaivve 2007* s. 423–429. Suomalais-Ugrilaisen seuran toimituksia = Mémoires de la Société Finno-Ougrienne 253. Helsinki, Suomalais-Ugrilainen Seura (7 s.)
http://www.sgr.fi/sust/sust253/sust253_vuolablohi.pdf

Lohkanmearrái gullet maiddái logaldallamat ja oahppomateriála mii juhkkojuvvo diimmuin.